

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum Th[e]ologia sit habitus distinctus à fide. disput. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

Theologia, neque sunt nobis ex se euidentiæ, neque scimus illa reducere ad principia ex se euidentiæ: ergo licet euidentiæ sit Deo & beatis, per ea nunquam scientiam comparabimus. Neque credo D. Thomam in opposita fuisse sententia, sed id solum voluisse, vt quemadmodum artifex subalternatus, quando procedit ex principis demonstratis in disciplina subalternante, & ab eo solum creditis, dicitur quodammodo comparare scientiam subalternatam: non quodd habitus, quem comparat, scientia vera sit, cum acquiratur ex principis fide humana acceptis, quæ opinio quædam est, sed quod comparer eam ex principis à disciplina subalternante deriuatis: ita etiam Theologia nostra quodammodo scientia sit, quatenus principia, ex quibus procedit, deriuantur à scientia Dei reuelantis, cui innituntur. **Locus sum autem in conclusione de Theologia, vt in hac vita à nobis habetur: quoniam Theologia Beatorum, tam quoad principia, quam quoad conclusiones, quas ex eis cognoscit, euidentiſſima est: specie tamen distincta à Theologia nostra.**

Exponitur
D. Thom.

Theologia
Beatorum à
nostra distin-
guitur specie.

2. Conclus.

Secunda conclusio, non solum Theologia nostra, verum & ipsa fides appellari potest, ac debet scientia, vt scientia idem est atque cognitio certa, & firma. Hæc est Cui loco citato, & Scoti in 3. d. 24. q. 1. Atque probati potest primò, quia sacra scriptura talem eam appellat. Luca enim 1. Zacharias loquens cum Ioanæ Baptista ait: *Preibus ante faciem Domini: & addit: ad dandam scientiam salutaris plebi eius: loquitur autem de notitia fidei. Iob. 19. scio quod redemptor meus sum, & in nouissimo die de terra surrecturus sum: id autem non nisi per fidem sciebat. Sapient. 10. dedi illi scientiam sanctorum. Hier. 3. Dabo vobis pastores, pascunt vos scientia & doctrina. & cap. 9. In hoc gloriatur, qui gloriatur scire & nosse me. Pauli 1. ad Corint. 2. 3. quando inquit, sine lingua cessabunt, sine scientia destruetur, nomine scientiæ, vt exponit Caietanus ad eum locum, intelligit Theologiam. Idem intelligit cap. 12. quando inquit. *Alij datur sermo scientiæ, vt vult Augustinus 1. 4. De Trinitate cap. 1. Hieronymus etiam in Prologo Bibliorum ad Paulinum, ad finem cap. 7. scientiam eam appellat. His Doctores Parisienses permoti articulo 4. dixerunt, non plus scire propter scire Theologiam, egor.**

Durandus &
Gregorius
refutantur.

Secundò probatur conclusio, quia si Aristoteles in disciplinis naturalibus, ad scientiam exigit euidentiæ, id propterea est, vt cognitio firma sit & certa: at Theologia & fides sine euidentiæ, firmæ cognitiones sunt, & certæ, vt pote quæ diuina auctoritatè & scientiæ innituntur, ergo etiam quando de rebus, quarum connexio necessaria non est, habentur, vt quodd verbum caro sit factum: aut dies iudicij futura, scientiæ dici possunt. Id quod Durandus, & Gregorius locis citatis non satis aduertunt, dum Theologiam à propria ratione scientiæ reiecerunt, quod sapè sit de rebus non necessariis. Sicut enim Deus, propter infallibilitatem & certitudinem scie cognitionis, de non necessariis dicitur habere scientiam: ita etiam Theologia propter infallibilitatem & certitudinem, quam ex scientia & auctoritate diuina, quibus innititur, nanciscitur, potest dici scientia, quamuis etiam de rebus non necessariis habeatur. Quod si Aristoteles in disciplinis naturalibus, ad rationem scientiæ necessitatem obiecta exigit, id propterea fecit, quia certitudo & infallibilitas cognitionis naturalis pendet ex infallibilitate & certitudine, quam obiectum suapte natura debet habere. At quia cognitio diuina ex parte cognoscentis suapte natura est certa & infal-

libilis, & fides, ac Theologia nostra ex parte scientiæ & auctoritatis diuina, quibus innituntur, sunt suapte natura certæ & infallibiles, non exigunt obiectum suapte natura certum, sed satis est, quod obiectum sit certum & infallibile, vt subest cognitioni diuina: quod complexiones etiam non necessarias posse habere, certo certius constat.

DISPUTATIO II.

Verum Theologia sit habitus distinctus à fide.

Scotus in 3. d. 35. partem negantem amplectitur: asserit enim eundem habitum esse, quo assentimur articulis fidei, & conclusionibus, quo ex illis euidenter deducuntur. Confirmari potest hæc sententia. Primò, quia assensus, quo huiusmodi conclusionibus assentimur, est assensus fidei: ergo & habitus, quo assentimur, erit etiam fides. Consequentia patet, antecedens probatur: quia est assensus certus & inuidens, quod soli assensui fidei Catholice conuenit.

Scoti sententia fundatur.

Primò.

Secundò, error oppositus conclusionibus, quæ euidenter colliguntur ex articulis fidei, est hæresis, perinde ac error oppositus fidei articulis: quia de causa, qui negat aliquid, quod euidenter deducitur ex articulis, meritò ab Ecclesia tanquam hæreticus punitur: ergo habitus, quo assentimur eidem conclusionibus, est fides Catholica, perinde ac habitus, quo fidei articulis assentimur.

Secundò.

Tertio, Theologus, qui ante definitionem Ecclesiæ conclusionem aliquam euidenter sequi ex articulis fidei intuebatur, eodem profusus habitu assentitur illi post definitionem Ecclesiæ, quo antea assentiebatur, nec enim censendus est propter definitionem Ecclesiæ amisisse habitum, quem antea habebat: sed post definitionem Ecclesiæ assentitur habitu fidei Catholice, perinde ac ceteris, qui sciunt propositionem illam esse definitam, & nesciunt eam ex articulis deducere: ergo & antea eodem modo eidem assensum præbebat, ac proinde habitus Theologiæ, quo illi antea assentiebatur, erat fides Catholica.

Tertio.

Quartò, si habitus Theologiæ esset distinctus ab habitu fidei, vel esset acquisitus, vel infusus: non acquisitus, quia tunc Theologia non esset scientia supernaturalis: nec item infusus, quia ridiculum videretur asserere, Deum infundere Theologiæ nouum habitum, quando Theologiam addiscunt: ergo ab habitu fidei non distinguitur.

Quartò.

Contraria tamen sententia, vt communior est inter Theologos, ita planè est probabilior: quæ suaderi potest. Primò, quia ita se habet habitus fidei ad conclusiones quæ euidenter deducuntur ex articulis, sicut habitus principiorum in humanis scientiis ad conclusiones, quæ inde euidenter deducuntur: sed in humanis scientiis ex assensibus principiorum generatur assensus & habitus conclusionis, specie distinctus ab assensibus & habitibus principiorum: ergo in Theologia ex assensibus articulorum fidei generabitur assensus & habitus conclusionis specie distinctus ab assensibus & habitibus articulorum.

Theologia specie distinguitur à fide.

Neque satisfacit responsio Scoti loco citato dicentis, disparem esse rationem: quia in Theologia tam articulis, quam conclusionibus inde deductis, assentimur propter auctoritatem reuelantis: in scientiis verò humanis, conclusionibus & principis assentimur propter euidentiæ, quam habent ex suis termi-

Scoti solutio refertur.

terminis : aliam esse euidentiam principiorum, & aliam conclusionum, licet hæc ex illa derivata sit. Non, inquam, satisfacit hæc responsio : quia in scientiis non est necesse conclusionem habere euidentiam ex terminis, sed satis est, si ei assentiamur ea præcisè ratione, quia sequitur ex principiis euidentibus. Vnde quemadmodum in scientiis, ex eo, quod ad assensum conclusionis requiritur deductio & consequentia, generatur assensus conclusionis, & habitus specie distinctus: ita etiam in Theologia idem necessariò confitendum est.

Secundò si per possibile, vel impossibile alicui homini, vel per lumen gloriæ, vel quouis alio modo revelaret clarè fidei articulos, non revelatis interim conclusionibus, atque inde illa sua industria deduceret conclusiones euidenti consequentia, assensum & habitum conclusionis specie distinctum compararet : ergo etiam quando Theologus ex articulis revelatis, sua industria deducit conclusiones, assensum & habitum specie distinctum comparat.

Pro solutione argumentorum animaduertendum est, quemadmodum in discrimine, quod constituitur inter scientiam, opinionem, & fidem, ut nimirum scientia sit certa & euidens, opinio incerta & ineuidens, fides verò certa & ineuidens, scientia sumitur latè, ut comprehendit habitum principiorum & conclusionis, opinio item, ut complectitur opinionem principiorum probabilium, & opinionem conclusionis: ita etiam fidem accipi latè, ut comprehendit habitum articulorum & conclusionum, quæ inde euidenter deducuntur. Habitum enim huiusmodi conclusionum, fides quedam dici potest, tum quod sit de rebus certis, & ineuidentibus, tum etiam quod sit de rebus revelatis à Deo, non quidem formaliter, & in se, sed virtute atque

in alio, nimirum in ipsis articulis. Fides ergo Catholica duobus modis accipi potest, uno præse, pro habitu & assensu eorum, quæ immediate, hoc est, formaliter & in se revelata sunt: altero latè, pro habitu & assensu tantum horum, quàm eorum, quæ mediatè, hoc est, virtute & in alio revelata sunt, ut sunt conclusiones, quæ ex articulis euidenter deducuntur. Consuevimus enim dicere, de fide esse, quod euidenter ex articulis fidei deducitur. Atque hoc modo accipiendus est D. Greg. Nazianzenus §. libro Theologia, cum asserit, ea, quæ euidenter ex sacra Scriptura colliguntur, perinde habenda esse, ac si in eadem Scriptura expressè continerentur.

His præmissis, ad primum dicendum est, assensum illum esse fidei latè sumptæ.

Ad secundum dicendum est, errorem illum esse hæresim sumptam latè, nempe ut opponitur fidei latè, non præse sumptæ. Meritò autem, qui ita errat, puniatur ab Ecclesia : quoniam ignorantia non excusatur. Tum quia contradicit his, quæ vider euidenter sequi ex articulis fidei, tum etiam quia, ut bene notavit Canus 12. de locis. c. 7. censetur simul habere errorem circa articulos fidei.

Ad tertium dicendum est, Theologum in eo euentu, duplici medio, discursiue Theologico assentiri illi conclusioni: quare admissa maiori, neganda est minor : tam enim ipse, quàm ceteri, qui ob Ecclesie definitionem aut autoritatem illi assensum præstant, non habitu fidei, sed Theologiae per discursum Theologicum comparatè assentiuntur, ut disputatione præcedente explicatum est.

Ad quartum dicendum est, habitum Theologiae esse acquisitum, supernaturalem tamen propter concursum fidei infusæ ad illius generationem. Vnde

colliges, alterius speciei esse Theologiam, quam fidelis acquirit, ab ea, quam comparat hæreticus de conclusionibus, circa quas non errat : siquidem ad huius generationem nulla causa supernaturalis concurrat.

Theologia hæreticorum.

DISPUTATIO III.

Utrum Theologia subalternetur propriè diuinæ scientiæ, & Beatorum.

AD propositam quaestionem respondendum est, Theologiam, si propriè loquendum sit, nec scientiæ diuinæ, nec scientiæ Beatorum subalternari. Ratio est, quia ut 1. Poste. c. 10. q. 2. ostendimus, ad subalternationem propriè dictam requiritur, ut scientia subalternata per principia vnius scientiæ demonstrat aliquid de subiecto alterius scientiæ, ut Perspectiua & Astrologia, quæ Geometriæ subalternantur, per principia Geometriæ varias affectiones demonstrant de rebus naturalibus, de quibus disputat Philosophia naturalis. Necessarium præterea est, ut præter attributa scientiæ subalternantis, progrediatur ad demonstrandos vltèrius alios effectus, qui ex coniunctione attributorum scientiæ subalternantis cum subiecto de quo demonstrat, procedunt, ut ibidem latè ostendimus. Astrologus enim postquam per principia Geometriæ demonstrat de circulis celestibus, & de aliis huiusmodi, attributa Geometriæ, progreditur vltèrius ad demonstrandum eclipses futuras, & durationes earum, ortus & occasus signorum, quantitatem dierum ac noctium in diuersis regionibus, & diuersis anni temporibus. Quò fit, ut subiectum scientiæ subalternatæ, semper addat aliquid accidentarium subiecto scientiæ subalternantis. Quare cum nostra Theologia nihil ex principiis scientiæ diuinæ, vel beatorum demonstrat de suo subiecto, sed per sua peculiaria principia cognita lumine fidei id efficiat, neque demonstrat alia attributa ab illis, quæ sciuntur scientiæ Dei & Beatorum, nec denique subiectum ipsius addat aliquid supra subiectum scientiæ Dei & Beatorum, consequens est, ut non propriè illis subalternari possit.

Partem negantem esse absolue veram.

Nec verò id voluit D. Thomas, sed cum multi sint modi subalternationis impropriè dictæ. Primus, quando subiectum vnius continetur sub subiecto alterius, quo pacto omnes scientias, dicimus quodammodo subalternari Metaphysicæ. Secundus, quando finis vnius ordinatur ad finem alterius, quo pacto artem conficiendorum frenorum, dicimus quodammodo subalternari equestri. Tertius, quando principia vnius, saltem ad eum sensum deriuantur ex principiis alterius, eisque inniuntur, quòd in scientia inferiori creduntur ex præcisè autoritate eius, qui per scientiam superiorem euidenter eadem cognoscit, quo pacto principia nostræ Theologiæ, deriuantur ex scientia diuina, eisque infallibilitati inniuntur. Cum, inquam, his modis subalternatio accipi possit, hoc postremo modo voluit D. Thomas Theologiam nostram subalternari quodammodo scientiæ Dei. Adiunxit, subalternari etiam scientiæ Beatorum, quia multa sunt nobis immediatè reuelata à Christo & ministerio Angelorum beatorum : hæc autem suo etiam modo deriuata sunt ex scientia beata animæ Christi & Angelorum, eisque infallibilitati inniuntur. Hoc loco esset disputandum, utrum Theologia, quam in hac vita comparamus sit eiusdem speciei cum Theologia Beatorum, & utrum

Explicatur D. Thomas.

Solutio argumenti partii opposita.

Fidei Catholicam duobus modis accipi posse.

Greg. Naz. loci exponeitur.

Rapinose ad 1.

Ad 2.

Ad 3.

Ad 4. Theologiae diuinae specie distincta est à

MELINA D. NE